

Kohtulahendite kogumik

ÜLDKOHTU OTSUS (teine koda)

19. juuli 2017*

Tolliliit – Euroopa Ühenduse ja Läti Vabariigi vaheline assotsiatsioonileping – Määruse (EMÜ) nr 2913/92 artikkel 239 – Imporditollimaksu tagasimaksmine või vähendamine – Läti linase riide import – Õigluse klausel – Eriolukord – Pettus või ilmne hooletus – Komisjoni otsus, millega tunnistatakse imporditollimaksu vähendamine põhjendamatuks

Kohtuasjas T-752/14,

Combaro SA, asukoht Lausanne (Šveits), esindaja: advokaat D. Ehle,

hageja,

versus

Euroopa Komisjon, esindajad: A. Caeiros ja B.-R. Killmann,

kostja,

mille ese on ELTL artiklil 263 põhinev nõue tühistada komisjoni 16. juuli 2014. aasta otsus C(2014) 4908 (final), millega jäeti rahuldamata hageja nõue vähendada 461 415,12 euro suurust imporditollimaksu,

ÜLDKOHUS (teine koda),

koosseisus: koja president M. Prek, kohtunikud F. Schalin (ettekandja) ja J. Costeira,

kohtusekretär: ametnik S. Bukšek Tomac,

arvestades menetluse kirjalikku osa ja 6. detsembri 2016. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: saksa.

otsuse

Vaidluse taust

Tekstiiltoodete importimisele kohaldatav kord ja assotsiatsioonileping: hageja import

- 1 Komisjoni 16. juuli 2014. aasta otsus C(2014) 4908 (final), millega tunnistatakse imporditollimaksu vähendamine põhjendamatuks (edaspidi „vaidlusalune otsus“) konkreetset juhul (REM 05/2013), kui ajavahemikul 10. detsembrist 1999 kuni 10. juunini 2002 (edaspidi „asjakohane ajavahemik“) imporditi Saksamaa kaudu Euroopa Liitu linast riidet, mille Läti sooduspäritolu on tõendamata.
- 2 Linasele riidele kui tekstiiltootele kohaldati impordipiiranguid. Asjaomasel ajavahemikul kehtisid nimelt nõukogu 12. oktoobri 1993. aasta määruse (EMÜ) nr 3030/93 teatavate tekstiiltoodete kolmandatest riikidest importimise ühiseeskirjade kohta (EÜT 1993, L 275, lk 1) kohased Hiina ja Venemaa impordile kohaldatavad piirangud.
- 3 Läti sooduspäritoluga tekstiiltooted olid eespool punktis 2 märgitud impordipiirangutest vabastatud. Erand tulenes Euroopa lepingust, millega luuakse assotsiatsioon ühelt poolt Euroopa ühenduste ja nende liikmesriikide ning teiselt poolt Läti Vabariigi vahel (EÜT 1998, L 26, lk 3, edaspidi „assotsiatsioonileping“).
- 4 Sarnaselt muude Läti sooduspäritoluga toodetega on tekstiiltooted vabastatud tollimaksudest ainult juhul, kui importija tõendab nende päritolu selle liikmesriigi tollile, kuhu tooteid imporditakse, liikumissertifikaadiga EUR.1, mille on eksportimise ajal väljastanud Läti toll.
- 5 Hageja Combaro SA on tekstiili- ja muude kaupade ettevõtja, mis on asutatud 1978. aastal Šveitsis.
- 6 Hageja ostis linast riidet kahelt Läti ettevõtjalt. Nende kahe ettevõtja tarnetega hagejale olid kaasas liikumissertifikaadid tarnitud linase riide Läti sooduspäritolu kohta.
- 7 Liikumissertifikaatidele oli märgitud eksportijana vastavalt üks Läti ettevõtjatest ja importijana hageja, aga sihtriigina Austria. Liikumissertifikaatidele märgitud väljastuskohad olid vastavalt Jelgava (Läti) ja Bauska (Läti).
- 8 Asjakohase ajavahemiku jooksul importis hageja selle linase riide Euroopa Liitu. Hageja hankis loa riide vabasse ringlusse lubamiseks Saksamaal ja taotles assotsiatsioonilepingu kohast imporditollimaksuvabastust, esitades liikumissertifikaadid, milleks on 51 praeguse kohtuasja esemeks olevat sertifikaati (edaspidi „vaidlusalused sertifikaadid“). Saksamaa toll vabastas kaubad tollimaksust, nagu hageja oli taotlenud.

Tollivormistusjärgne kontroll ja sissenõudmismenetlus

- 9 Euroopa Pettustevastane Amet (OLAF) on 18. juulil 2002 koostanud aruande teabekogumissmissiooni kohta, mis korraldati Lätis (edaspidi „OLAFi raport“). OLAFi raporti kohaselt teavitas Taani toll veebruaris 2002 OLAFit kahtlustest Lätist imporditud linase riide Läti sooduspäritolu suhtes hoolimata sellest, et olid esitatud selle päritolu tõendavad liikumissertifikaadid. OLAFi raportis on täpsustatud, et teabekogumissmissiooni tulemusel tuvastasid OLAF ja Läti toll, et Taani importimiseks esitatud liikumissertifikaadid ei olnud kirjas Läti tolliregistris. Lisaks tuvastati, et ametnik, kelle allkiri oli sertifikaatidel, oli teinud kirjaliku avalduse, mille kohaselt ei olnud neil sertifikaatidel tema allkiri. Lõpuks on OLAFi raportis märgitud, et sertifikaatidel olevate templijäljendite uurimine oli veel pooleli.

- 10 Pärast OLAFi raportit saatis Euroopa Komisjon liikmesriikidele 11. septembril 2002 vastastikuse abi teatise, paludes kontrollida kogu linase riide importi Lätist.
- 11 Saksamaa toll palus Läti tollilt vaidlusaluste sertifikaatide järelkontrolli (edaspidi „järelkontroll“). Läti toll vastas Saksamaa tollile 7. aprillil, 2. mail ja 7. mail 2003 järgmiselt:
„[...] [vaidlusalused] sertifikaadid ei ole tolliregistris kirjas. Neid ei ole väljastanud Läti toll, mistõttu tuleb need lugeda tühiseks.“
- 12 Kõnealused vastused oli allkirjastanud Läti tolli asedirektor R, kes mõisteti hiljem kriminaalkorras süüdi ja kelle suhtes algatati distsiplinaarmenetlus ühe Läti ettevõtte maksuvõla sissenõudmata jätmise tõttu.
- 13 Kuna Läti toll kuulutas vaidlusalused sertifikaadid tühiseks, asus Saksamaa toll seisukohale, et hageja Lätist pärit linase riide impordile ei saa enam kohaldada sooduskohtlemist ja otsustas 3. juuli 2003. aasta otsusega algatada imporditollimaksude tollivormistujärgse sissenõudmismenetluse, (edaspidi „tollivormistujärgne sissenõudmismenetlus“). Lisaks oli Saksamaa toll algatanud võimaliku imporditollimaksupettuse tõttu kriminaalmenetluse hageja kahe tegevjuhi suhtes. Ühe suhtes neist lõpetati menetlus edasisi meetmeid võtmata, teise osas jätkus menetlus Landgericht Münchenis (Müncheni maakohus, Saksamaa).
- 14 Vahepeal tehti OLAFi algatusel Taani importimisel esitatud liikumissertifikaatide templijäljendite ja allkirjade võrdlevad ekspertiisid. Nende ekspertiiside korraldamiseks pidi OLAF saama Lätist võrdlusmaterjali. Asjas tehtud ekspertarvamustes nenditi, et teatud templijäljendid olid samad, mis Läti tolli ehtsad templijäljendid, kuid teisi templijäljendeid sai võrdlusmaterjali puudumise tõttu hinnata ainult üldiselt kui kujutist, millest võis järeldada, et need olid arvatavasti ehtsad.
- 15 Allkirjaekspertiisi tulemusena nenditi, et teatud raskusi tekkis vaid ühe liikumissertifikaatidel olnud allkirja hindamisel, kuna seda tuli ehtsa allkirja puudumise tõttu võrrelda koopiatega asjassepuutuva ametniku O allkirjast, mis jäi ajavahemikku, kui uuritavad allkirjad anti ning meetod, mille kohaselt allkirja palutakse tagant järele, vähendas ekspertiisi usaldusväärust. Seetõttu järeldati ekspertarvamus, et uuritavatel sertifikaatidel olev allkiri kuulub üsna tõenäoliselt O-le.
- 16 Selleks et kaitsta Saksamaa õiguskaitseasutuste ja tolli menetlustes oma huve, pöördus hageja Läti tolli ja OLAFi poole. Vastusena hageja taotlustele kinnitas Läti toll 26. juuni 2007. aasta kirjas, et oli vastanud 7. mail 2003 Saksamaa tollile, et vaidlusalused sertifikaadid „tuleb lugeda tühiseks“ ja OLAF teavitas hagejat uurimise seisust.
- 17 Hageja esitas ka komisjonile taotluse, et tutvuda komisjoni ja Läti tolli vahelise kirjavahetusega. See taotlus jäeti osaliselt rahuldamata. Hageja ei ole seda kirjavahetusega tutvumise taotluse osalist rahuldamata jätmist vaidlustanud.
- 18 Landgericht Müncheni (Müncheni maakohtu) 30. aprillil 2009 tehtud määrusega lõpetati kriminaalmenetlus hageja tegevjuhi suhtes. Määruse kohaselt ei olnud võimalik kindlalt süüdistada kõnealust juhti teadlikus imporditollimaksudest hoidumises. Täpsemalt jõuti määruses järeldusele, et rikkumised võisid olla toime pandud Läti tollis. Lisaks seadis Landgericht München (Müncheni maakohus) kahtluse alla kõnealuse juhi tahte vältida pettuse teel imporditollimakse tema esindatava ettevõtte, see tähendab hageja kasuks, olenemata sellest, kas objektiivseid nende maksude tasumiskohustusega seotud kriteeriume on võimalik tuvastada või mitte.
- 19 Tollivormistujärgne sissenõudmismenetlus saadeti Finanzgericht Münchenisse (Müncheni maksukohus, Saksamaa). Sellega seoses väitis hageja eelkõige, et tema võlg tuleb kustutada kooskõlas nõukogu 12. oktoobri 1992. aasta määruse (EMÜ) nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik (EÜT 1992, L 302, lk 1; ELT eriväljaanne 02/04, lk 307; edaspidi „tolliseadustik“), artikliga 239.

20 Finanzgericht München (Müncheni maksukohus, Saksamaa) nentis 28. novembri 2012. aasta otsuses sisuliselt, et hageja tasumisele kuuluvate imporditollimaksude vähendamist tuleb „tõsiselt“ kaaluda põhjusel, et ühest küljest on olemas tõendid, mille alusel võib tuvastada, et Läti toll väljastas vaidlusalused sertifikaadid alusetult, ja teisest küljest ei kontrollinud komisjon asjakohasel viisil, et Läti toll järgiks kehtivat sooduskohndlemise korda. Finanzgericht München (Müncheni maksukohus, Saksamaa) sedastas ühtlasi, et hagejal ei olnud pettusekavatsust ega tuvastatud temapoolset ilmset hooletust. Seetõttu otsustas Finanzgericht München (Müncheni maksukohus, Saksamaa) peatada tollivormistusjärgse sissenõudmismenetluse ja andis Saksamaa tollile korralduse esitada komisjonile taotlus kõnealuste maksude vähendamiseks.

Menetlus REM 05/2013

21 Finanzgericht Müncheni (Müncheni maksukohus, Saksamaa) otsuse tulemusena palus Bundesministerium der Finanzen (rahandusministeerium, Saksamaa) hagejal esitada oma seisukoht ja esitas 3. septembril 2013 tolliseadustiku artikli 239 alusel komisjonile imporditollide vähendamise taotluse. Komisjon algatas seepeale menetluse REM 05/2013.

22 Tuginedes komisjoni 2. juuli 1993. aasta määruse (EMÜ) nr 2454/93 artiklile 906a, millega kehtestatakse rakendussätted nõukogu määrusele, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik (EÜT 1993, L 253, lk 1; ELT eriväljaanne 02/06, lk 3, edaspidi „rakendusmäärus“) ja õigusele olla ära kuulatud, teavitas komisjon menetluses REM 05/2013 hagejat 14. märtsil 2014 oma vastuväidetest ja kavatsusest vastu võtta hagejale ebasoodne otsus, andes hagejale võimaluse esitada oma tähelepanekuid. Hageja esitas oma tähelepanekud komisjoni kavandatava tema suhtes tehtava otsuse kohta.

23 16. juulil 2014 võttis komisjon vaidlustatud otsuse vastu.

24 Vaidlustatud otsuse põhjenduses 32 selgitab komisjon, et tegemist ei ole eriolukorraga tolliseadustiku artikli 239 mõttes, mis oleks tingitud Läti tolli veast, kuna komisjonil ei ole võimalik järeldada, et kõnealune ametiasutus osales vaidlusaluste sertifikaatide väljastamises.

25 Komisjon uuris ka seda, kas ta ise ei ole teinud assotsiatsioonilepingu täitmise konkreetset kohaldamist jälgides viga. Vaidlustatud otsuse põhjendustes 36–41 järeldab komisjon, et tema tegutsemine ei tekitanud eriolukorda.

26 Vaidlustatud otsuse põhjendustes 42–44 leidis komisjon, et Saksamaa tolli ei saa enam süüdistada tollivormistusjärgses sissenõudmismenetluses toime pandud rikkumises.

27 Olles vaidlustatud otsuse põhjenduses 45 leidnud, et tolliseadustiku artikli 239 mõttes eriolukorra puudumise tõttu ei ole imporditollimaksude vähendamine põhjendatud, lisab komisjon vaidlustatud otsuse põhjendustes 48–52, et hageja ei ole tõendanud, et ta tegutses nõutud hoolsusega.

28 Vaidlustatud otsusest teavitati hagejat 4. septembril 2014.

Menetlus ja poolte nõuded

29 Üldkohtu kantseleisse 12. novembril 2014 saabunud avalduses esitas hageja käesoleva hagi.

30 Komisjon esitas 17. veebruaril 2015 Üldkohtu kantseleisse kostja vastuse.

31 Repliik ja vasturepliik esitati Üldkohtu kantseleisse vastavalt 2. aprillil ja 18. mail 2015.

- 32 Ettekandja-kohtuniku ettepanekul otsustas Üldkohus (teine koda) avada 12. oktoobril 2016 menetluse suulise osa ning esitas Üldkohtu kodukorra artiklis 89 sätestatud menetlust korraldavate meetmete raames 19. oktoobril komisjonile kirjalikud küsimused, millele palus vastata enne 3. novembrit 2016. Komisjon vastas Üldkohtu küsimustele määratud tähtaja jooksul. Üldkohus palus, et komisjon täpsustaks assotsiatsioonilepingust tulenevate iga-aastaste kontrollide aruandeid ning näitaks, millistes Üldkohtule esitatud lisades need asuvad või vajaduse korral esitada nende koopiad. Samuti palus Üldkohus komisjonil esitada 23. juuli 1997. aasta teatise COM(97) 402, millele hageja viitas hagiavalduse punktis 106. Lõpuks küsis Üldkohus komisjonilt, kas on korraldatud vaidlusaluste sertifikaatide templijäljendite ja allkirjade ekspertiis ja esitada selle tulemused või selgitada vajadusel, miks sellist ekspertiisi ei ole korraldatud.
- 33 Poolte kohtukõned ja Üldkohtu küsimustele antud vastused kuulati ära 6. detsembri 2016. aasta kohtuistungil.
- 34 Hageja palub Üldkohtul:
- tühistada vaidlustatud otsus,
 - mõista kohtukulud välja komisjonilt.
- 35 Komisjon palub Üldkohtul:
- jätta hagi põhjendamatusesse tõttu rahuldamata,
 - mõista kohtukulud välja hagejalt.

Õiguslik käsitlus

- 36 Oma hagi põhistamiseks esitas hageja üheainsa väite, et on rikutud tolliseadustiku artiklit 239.

Tolliseadustiku artikli 239 lõike 1 teine taane

- 37 Hageja väidab, et komisjon on väärt hinnanud eriolukorra olemasolu tingimusi ja neil asjaoludel ei saa hagejat süüdistada pettuses või ilmses hooletuses rakendusmääruse artikli 905 tähenduses koostoimes tolliseadustiku artikliga 239.
- 38 Komisjon vaidleb nendele hageja argumentidele vastu.
- 39 Kõigepealt tuleb märkida, et rakendusmääruse artikli 905 säte, mis täpsustab tolliseadustiku artiklis 239 sätestatud reeglit, mille kohaselt imporditollimaks saab tagasi maksta või vähendada olukordades, mille on põhjustanud asjaolud, mille puhul ei ole tegemist ei asjaomase isiku toime pandud pettuse ega ilmse hooletusega, on õigluse üldklausel, mis on mõeldud eelkõige eriolukordade reguleerimiseks ega kuulu iseenesest rakendusmääruse artiklites 900–904 ette nähtud juhtumi alla (kohtuotsus, 25.2.1999, Trans-Ex-Import, C-86/97, EU:C:1999:95, punkt 18). Rakendusmääruse artikli 905 kohaselt sõltub imporditollimaksude tagasimaksmine kahe kumulatiivse tingimuse ühitamisest, nimelt esiteks eriolukorra olemasolu ning teiseks asjaomase isiku ilmse hooletuse ning pettuse puudumine (kohtuotsus, 12.2.2004, Aslantrans vs. komisjon, T-282/01, EU:T:2004:42, punkt 53). Järelikult piisab tagasimaksmisest keeldumiseks sellest, kui üks kahest tingimusest ei ole täidetud (kohtuotsused, 5.6.1996, Günzler Aluminium vs. komisjon, T-75/95, EU:T:1996:74, punkt 54, ja 12.2.2004, Aslantrans vs. komisjon, T-282/01, EU:T:2004:42, punkt 53).

- 40 Komisjon peab selleks, et kindlaks teha, kas juhtumiga seotud asjaolud põhjustasid tolliseadustiku artikli 239 mõistes eriolukorra, kus asjaomane isik ei ole pannud toime ei hooletust ega pettust, hindama kõiki olulisi asjaomaseid fakte (vt selle kohta kohtuotsus, 15.5.1986, *Oryzomyli Kavallas ja Oryzomyli Agiou Konstantinou vs. komisjon*, 160/84, EU:C:1986:205, punkt 16).
- 41 See kohustus eeldab, et sellise juhtumi puhul, kus maksukohustuslane tugineb imporditollimaksude tagasimaksmise või vähendamise nõudes Läti või Saksamaa tolli ning komisjoni assotsiatsioonilepingu täitmisel tehtud vigadele, et komisjon annab selle taotluse analüüsimisel oma hinnangu kõigile vaidlusaluste sertifikaatidega seotud asjaoludele, mis on talle kõnealuse lepingu kohaldamise järelevalve- ja kontrollifunktsiooni täites teatavaks saanud (vt selle kohta kohtuotsus, 25.7.2008, *C.A.S. vs. komisjon*, C-204/07 P, EU:C:2008:446, punkt 90).
- 42 See järeldus põhineb muu hulgas rakendusmääruse artikli 904 punktil c, mis sätestab, et imporditollimakse ei maksta tagasi ega vähendata, kui „ainsaks põhjenduseks“ tagasimaksmise või vähendamise taotlemisel on selliste dokumentide esitamine tariifse sooduskohtlemise saamiseks, mis hiljem osutuvad valeks, võltsituks või selle eesmärgi jaoks sobimatuks, isegi kui sellised dokumendid esitatakse heas usus. Teiste sõnadega ei põhjusta valede, võltsitud või kehtetute sertifikaatide esitamine iseenesest eriolukorda tolliseadustiku artikli 239 tähenduses (kohtuotsus, 25.7.2008, *C.A.S. vs. komisjon*, C-204/07 P, EU:C:2008:446, punkt 91).
- 43 Seevastu võivad niisuguse eriolukorra põhjustada muud imporditollimaksude tagasimaksmise või vähendamise taotluse toetuseks esiletoodud asjaolud nagu komisjonipoolne ebapiisav kontroll assotsiatsioonilepingu nõuetekohase rakendamise üle (vt selle kohta kohtuotsus, 25.7.2008, *C.A.S. vs. komisjon*, C-204/07 P, EU:C:2008:446, punkt 92).
- 44 Ent kuigi komisjonil on tolliseadustiku artikli 239 kohaldamisel hindamisruum, ei vabasta see teda siiski kohustusest tegelikult arvestada ühelt poolt liidu huviga tagada tollialaste õigusaktide täitmine – olgu need EL õigusaktid või ELi siduvad aktid – ning teiselt poolt heauskse importija huviga mitte kanda kahju, mis ületab tavapärasest äririski (kohtuotsus, 25.7.2008, *C.A.S. vs. komisjon*, C-204/07 P, EU:C:2008:446, punkt 93).
- 45 Sellel arvestusel põhineb artikli 239 ülesehitus, mis kujutab endast õigluse üldklauslit. Järelikult ei saa komisjon imporditollimaksude tagasimaksmise või vähendamise taotlusi läbi vaadates piirduda importijate ja eksportijate käitumise ning tegevuse hindamisega. Tal tuleb oma järelevalve- ja kontrollikohustust täites võtta asjaomase juhtumi puhul arvesse eelkõige seda, kuidas mõjutab konkreetset olukorda tema enda tegutsemine (kohtuotsus, 25.7.2008, *C.A.S. vs. komisjon*, C-204/07 P, EU:C:2008:446, punkt 94).
- 46 Kui tolliseadustiku artiklis 239 sätestatud tingimused on kumulatiivsed, siis tuleb kõigepealt uurida esimest tingimust, mis eeldab eriolukorra olemasolu, ja kui vaja, siis teist tingimust, mis on pettuse või ilmse hooletuse puudumine.

Eriolukorra olemasolu tingimus

- 47 Hageja on jaganud ainsa väite esimese osa, mille kohaselt on rikutud eriolukorra esinemise tingimust, mitmeks etteheiteks. Sellest hoolimata peab Üldkohus vajalikuks vaadata need läbi koos.
- 48 Sissejuhatuseks tuleb märkida, et Üldkohus on juba otsustanud, et hindamaks, kas tegemist võis olla kolmandate riikide ametiasutuste ja komisjoni tehtud vigadega, mille puhul oleks olnud tegemist eriolukorruga tolliseadustiku artikli 239 mõttes, tuleb uurida igal konkreetselt juhul kohaldatava õiguse kohaselt nende ametiasutuste ja komisjoni täidetavate kohustuste tegelikku olemust (vt selle kohta kohtuotsus, 11.7.2002, *Hyper vs. komisjon* T-205/99, EU:T:2002:189, punkt 117).

- 49 Sellega seoses tuleb märkida, et hageja argumendid, mis toetavad ainsa väite esimest osa, põhinevad sisuliselt väitel, et Läti toll väljastas ka tegelikult vaidlusaluseid sertifikaate. Hageja toob oma väite põhjenduseks andmed erinevate vigade kohta, mida hageja Läti tollile ette heidab. Seega leiab hageja, et eriolukord, millesse ta on sattunud, on tingitud kõigist juhtumi asjaoludest, eelkõige neist, mis on seotud puudustega, mida ta omistab Läti tollile.
- 50 Hageja süüdistab ka Saksamaa tolli nende kohustuste täitmata jätmises, mis tulenevad assotsiatsioonilepingu lisaprotokollidest ja nõukogu 13. märtsi 1997. aasta määrusest (EÜ) nr 515/97 liikmesriikide haldusasutuste vastastikusest abist ning haldusasutuste ja komisjoni vahelisest koostööst tolli- ja põllumajandusküsimusi käsitlevate õigusaktide nõutava kohaldamise tagamiseks (EÜT 1997, L 82, lk 1; ELT eriväljaanne 02/08, lk 217). Arvestades eelkõige 7. aprilli ja 7. mai 2003. aasta kirjade sisu ning Saksamaa tolli uurimisbüroo aruandeid, süüdistab hageja Saksamaa tolli selles, et ta on kvalifitseerinud vaidlustatud sertifikaadid kergekäeliselt „võltsiks“. Hageja väidab, et Saksamaa toll on hoidunud asjaolusid välja selgitamast, kas vahetult Läti tolli kõrval või OLAFi vahendusel.
- 51 Neid asjaolusid arvestades väidab hageja, et komisjon on teinud ilmse hindamisvea, kuna järeldas, et antud juhul ei ole tegemist eriolukorraga. Lisaks väidab hageja sisuliselt, et komisjon on rikkunud oma järelevalve kohustust assotsiatsioonilepingu mõttes ja et selle lepingu teatud sätete kohaselt oleks komisjon pidanud juhtumi asjaolud välja selgitama.
- 52 Hageja esitatud andmed ja argumendid on eelkõige järgmised.
- 53 Kõigepealt väidab hageja, et vaidlusalustel sertifikaatidel olevad templijäljendid vastavad ilmselgelt Läti tolli kasutatud templite jäljenditele. Peale selle näitavad Taanis esitatud liikumissertifikaatidele tehtud ekspertiisid, et on vähemalt võimalik, et sertifikaatidel olnud templijäljendid ja allkirjad olid ehtsad.
- 54 Teiseks väidab hageja sisuliselt, et Läti tolli järelkontrolli osana saadetud vastused olid korrapäratud ja mitmeti mõistetavad. Sellega seoses märgib hageja, et asjaolu, mille kohaselt on vaidlusalused sertifikaadid Läti tolli väitel „kehtetud“, näitab, et Läti toll on osalenud nende sertifikaatide väljastamises. Hageja arvates ei ole omavahel kooskõlas tõigad, et Läti toll on otsustanud vaidlusaluste sertifikaatide kehtivuse üle, väites samal ajal, et kõnealused sertifikaadid ei ole kantud nende registrisse. Peale selle ei näita vaidlusaluste sertifikaatide puudumine Läti tolliregistrist, et need on võltsitud. Hageja sõnul ei olnud Läti tollil tegelikult kohustust registrit pidada. Lisaks ei olnud hageja väitel Läti tolli esitatud vastustes neid registreid määratletud.
- 55 Kolmandaks seab tõsiasi, et Läti tolli vastustele oli alla kirjutanud Läti tolli asedirektor R, kes mõisteti hiljem kriminaalkorras süüdi ametialase süüteo eest, kahtluse alla nende vastuste tõendusliku jõu. Sellega seoses osutab hageja ajakirjanduses avaldatud artiklitele, milles väidetakse, et R ja üks teine Läti kõrge tolliametnik on ametialases süüteo kriminaalkorras süüdi mõistetud.
- 56 Lisaks rõhutab hageja, et asjaomasel ajavahemikul valitses Läti tollis korruptsioonikliima. Sellega seoses viitab hageja mitmele komisjoni aruandele (edaspidi „komisjoni aruanded“), mis osutavad korruptsioonile Lätis.
- 57 Neljandaks väidab hageja, et asjaolusid välja selgitada ei ole enam võimalik. Ta väidab, et Läti toll ei ole vastanud OLAFi taotlustele esitada dokumente või on teinud seda viivitusega, mida näitab nendevaheline kirjavahetus. Hageja sõnul on Läti toll teadlikult hävitanud templijäljendid, et kõrvaldada teda vaidlusaluste sertifikaatide väljastamises süüstavad tõendid.
- 58 Lisaks näitab hageja väitel asjaolu, et Läti toll või Läti Riigiprokuratuur ei ole algatanud uurimist, et Läti toll oli vaidlusaluste sertifikaatide väljaandmisega seotud.

- 59 Komisjon vaidleb nendele hageja argumentidele vastu. Ta väidab sisuliselt, et hageja esitatud andmed ei näita, et Läti toll oleks osalenud vaidlusaluste sertifikaatide väljastamises. Lisaks usub komisjon, et ta on täitnud oma kohustuse jälgida ja kontrollida assotsiatsioonilepingu nõuetekohast kohaldamist. Komisjon leiab, et vastupidi hageja väidetele ei võimalda assotsiatsioonileping tal võtta meetmeid Läti tolli vastu, usaldusväärsete tolliametnike kaudu järelevalvet korraldades või luues päritolusertifikaatide väljastamiseks tsentraliseeritud süsteemi ja korraldades erikülastusi assotsiatsioonilepingu nõuetekohase kohaldamise tagamiseks.
- 60 Komisjon ei vaidle vastu väitele, et vaidlusalustel sertifikaatidel olevad templijäljendid oli „vastavuses“ Läti tolli kasutatavatega. Siiski märgib komisjon, et Taani importimisel esitatud sertifikaatidel olevate templijäljendite ega allkirjade ekspertiise ei korraldatud vaidlusalustele sertifikaatidele ja ekspertarvamused ei olnud lõplikud, vaid neis tõdeti ainult, et templijäljendid on tõenäoliselt ehtsad. Templijäljendite sarnasused ja ekspertiiside tulemused ei võimalda vaidlusaluste sertifikaatide ehtsuse või võltsituse kohta lõplikke järelduse teha.
- 61 Järelekontrollis Läti tolli esitatud vastused on komisjoni arvates selged ja üheti mõistetavad.
- 62 Komisjon rõhutab, et Läti tolli direktori R-i kriminaalkaristus ei ole seotud vaidlusaluste sertifikaatide väljastamisega. See asjaolu ei võimalda seega järeldada, et Läti toll on vaidlusaluseid sertifikaate väljastanud või osalenud nende väljastamises. Lisaks rõhutab komisjon, et Läti tolli hilisemal kuupäeval ja teise tolliametniku allkirjastatuna saadetud vastused (vt eespool punkt 16) kinnitasid R-i kirju.
- 63 Seoses komisjoni aruannetega, mis mainivad korrupsioonikliimat Läti tollis, leiab komisjon, et selline olukord ei võimalda eeldada, et vaidlusalused sertifikaadid andis välja Läti toll. Lisaks ei ole neis aruannetes viidatud korrupsioonil mingit seost tariifse sooduskohtlemisega.
- 64 Komisjon väidab lõpuks, et vastupidi sellele, mida väidab hageja, on Läti toll teinud head koostööd OLAFi ja Saksamaa tolliga. Ta on vastanud Saksamaa tolli ja komisjoni küsimustele järelekontrolli ajal ja OLAFi uurimise ajal Lätis. Hageja viidatud kirjavahetusest nähtub, et Läti toll vastas küsimustele mõistliku aja jooksul. Komisjon väidab, et kui Läti toll selgitas, et nad ei suutnud saata ehtsaid templijäljendeid, ei viidanud miski soovile varjata seadusevastast käitumist.
- 65 Neil kaalutlustel leiab komisjon sisuliselt, et Läti toll on täitnud assotsiatsioonilepingut ja saatnud OLAFi ja Saksamaa tollile rahuldavad ja õigeaegsed vastused. Seega ei oleks komisjonil olnud mingit põhjust vaidlustatud sertifikaatidega seotut põhjalikumalt uurida. Samuti väidab komisjon, et ta on täitnud oma kohustust jälgida assotsiatsioonilepingu nõuetekohast kohaldamist ning tuletab meelde, et toodete päritolu kohta käivad reeglid põhinevad vastastikusel usaldusel importiva liikmesriigi ja eksportiva riigi ametiasutuste vahel.
- 66 Samuti väidab komisjon, et Saksamaa toll täitis oma kohustusi. Need on seotud Läti tolli vastustega järelekontrolli ajal. See, et Saksamaa toll on asjaolud välja selgitanud, nähtub ka hagejale vastuseks saadetud Saksamaa tolli kirjast.
- 67 Tuleb märkida, et komisjon on asutamislepingu ja selle alusel sõlmitud lepingute järelevalvajana kohustatud tagama, et kolmas riik täidab nõuetekohaselt kohustusi, mis ta on endale ELiga sõlmitud lepinguga võtnud, kasutades selleks kõnealuses lepingus või selle alusel vastu võetud otsustes sätestatud vahendeid (vt selle kohta kohtuotsus, 25.7.2008, C.A.S. vs. komisjon, C-204/07 P, EU:C:2008:446, punkt 95).
- 68 See kohustus tuleneb ka assotsiatsioonilepingust ja selle lisaprotokollidest. Assotsiatsioonilepingu artiklis 110 on sätestatud, et assotsiatsiooninõukogu, mis koosneb komisjoni liikmetest, Euroopa Liidu Nõukogu liikmetest ja Läti valitsuse nimetatud liikmetest, vastutab selle lepingu kohaldamise järelevalve eest. Assotsiatsioonilepingu artiklist 113 nähtub, et iga lepinguosaline

võib suunata assotsiatsiooninõukogule vaidlused, mis on seotud käesoleva lepingu kohaldamise või tõlgendamisega. Lisaks on assotsiatsioonilepingu protokoll nr 5 artiklis 14, mille pealkiri on „Kohaldamine“, haldusasutuste vastastikuse abi kohta tolliküsimustes sätestatud:

„Käesoleva protokoll kohaldamise eest vastutavad ühelt poolt Läti tolli keskasutused ja teiselt poolt Euroopa Ühenduste Komisjoni pädevad talitused [...] ning vajaduse korral Euroopa Liidu liikmesriikide tolliasutused. Nad otsustavad kõik selle kohaldamiseks vajalikud meetmed ja praktilise korra, võttes arvesse kehtivaid andmekaitse eeskirju. Nad võivad esitada pädevatele asutustele soovitusi muudatuste kohta, mida on nende arvates vaja käesolevasse lepingusse teha.“

- 69 Samuti tuleb märkida, et assotsiatsioonilepingu nõuetekohase kohaldamise järelevalve ja kontrollimise kohustuse raames on komisjonil ka teatavad õigused.
- 70 Seega võib komisjon paluda Läti tollilt kooskõlas assotsiatsioonilepingu protokoll nr 5 artikli 3 lõikega 1 mis tahes teavet, mis võimaldab tal tagada tollialaste õigusaktide nõuetekohast kohaldamist (vt analoogia alusel kohtuotsus, 25.7.2008, C.A.S. vs. komisjon, C-204/07 P, EU:C:2008:446, punkt 100).
- 71 Samuti võib komisjon assotsiatsioonilepingu protokoll nr 5 artikli 3 lõike 3 punkti a alusel nõuda Läti tollilt vajalike meetmete võtmist selleks, et jälgida füüsilisi või juriidilisi isikuid, kellest eeldatakse, et nad panevad toime või on toime pannud rikkumisi (vt analoogia alusel kohtuotsus, 25.7.2008, C.A.S. vs. komisjon, C-204/07 P, EU:C:2008:446, punkt 101).
- 72 Vastavalt assotsiatsioonilepingu protokoll nr 5 artikli 7 lõigetele 3 ja 4 võivad komisjoni volitatud ametnikud saada vastavates Läti tolli ruumides teavet tollialaste õigusaktide rikkumise kohta ja olla Lätis tehtavate uurimistoimingute juures kõnealuste asutuste nõusolekul ja tingimustel (vt analoogia alusel kohtuotsus, 25.7.2008, C.A.S. vs. komisjon, C-204/07 P, EU:C:2008:446, punkt 102).
- 73 Samuti kehtib assotsiatsioonilepingu protokoll nr 3 artikli 31 lõike 2 kohaselt, mida on muudetud Euroopa ühenduste ja nende liikmesriikide ning Läti Vabariigi vahelise assotsiatsiooninõukogu 2. detsembri 1998. aasta otsusega nr 4/98, mis käsitleb assotsiatsioonilepingu protokoll nr 3 muudatuste vastuvõtmist, mis sisalduvad ühelt poolt Euroopa Ühenduse, Euroopa Sõe- ja Teraseühenduse ja Euroopa Aatomienergiaühenduse ning teiselt poolt Läti Vabariigi vahel vabakaubandust ja kaubandust puudutavaid küsimusi käsitleva lepingu kohaselt vastu võetud ühiskomisjoni otsuses nr 1/97 (EÜT 1999, L 6, lk 10, edaspidi „otsus 4/98“), et „tagamaks käesoleva protokoll nõuetekohane kohaldamine, abistavad [Euroopa Liit] ja Läti teineteist pädevate tolliasutuste kaudu, et kontrollida liikumissertifikaatide EUR.1, arvedeklaratsioonide ja tarnija deklaratsioonide ehtsust ning nendes dokumentides esitatud andmete õigsust“ (vt analoogia alusel kohtuotsus, 25.7.2008, C.A.S. vs. komisjon, C-204/07 P, EU:C:2008:446, punkt 103).
- 74 Sellest järeldub, et komisjon peab täielikult kasutama assotsiatsioonilepingust ja selle kohaldamiseks vastu võetud otsustest ja protokollidest tulenevat pädevust, et täita oma kohustust jälgida ja kontrollida selle lepingu nõuetekohast täitmist (vt analoogia alusel kohtuotsus, 25.7.2008, C.A.S. vs. komisjon, C-204/07 P, EU:C:2008:446, punkt 104).
- 75 Selline õiguste kasutus on veelgi ilmsem juhul, kui on andmeid, mis viitavad Läti tolli võimalikule osalemisele vaidlusaluste sertifikaatide väljastamises, nimelt:
- vaidlusaluste sertifikaatide järelkontroll algatati OLAFi uurimise tagajärjena seoses Taani imporditava linase riidega;
 - OLAFi raport teavitas väga lühikesest linase riide transiidist läbi Läti tolliladude selleks, et varjata kõnealuste kaupade päritolu;

- OLAFi raportile järgnenud ekspertiisid, mis tehti Taani importimisel kasutatud vaidlusalustel sertifikaatidel olevatele templijäljenditele ja allkirjadele, näitasid, et tegemist oli tõenäoliselt ehtsate templijäljendite ja allkirjadega;
 - vaidlusalustel sertifikaatidel olevad templijäljendid olid väga sarnased Läti tolli ehtsate templijäljenditega;
 - Läti tolli direktori asetäitja R, kelle allkiri oli vaidlusalustel sertifikaatidel ja järelkontrolli ajal toimunud kirjadel, mõisteti süüdi ametialases süüteoos;
 - Läti toll ei suutnud esitada asjaomastes Jelgava ja Bauska tolliasutustes kasutatavate originaaltemplite jäljendeid;
 - komisjoni aruanded teavitavad korrupsioonikliimast, eelkõige Läti tollis;
 - Läti päritolu linase riide import on kasvanud ja ületab selle riigi tootmisvõimsust.
- 76 Nende andmete valguses on Läti tolli vastused ebapiisavad, et välja selgitada, kas vaidlusalused sertifikaadid olid ehtsad või võltsitud. On tõsi, nagu komisjon on rõhutanud, et hageja esitatud andmed ei võimalda järeldada, et Läti toll on osalenud vaidlusaluste sertifikaatide väljastamises. Kuid lähtuvalt eespool punktis 75 esitatud andmetest tuleb arvesse võtta, et komisjon oleks pidanud kasutama oma õigusi, et tagada assotsiatsioonilepingu nõuetekohane kohaldamine, ja viima läbi põhjalikuma kontrolli, kui oli läbi viidud antud juhtumi puhul.
- 77 Järelikult lasus komisjonil kohustus nõuda selgitusi Läti tolli läbi viidud uurimise kohta, et selgitada välja juhtumi asjaolud.
- 78 Kõigepealt oleks komisjon pidanud küsima, millistele dokumentidele vastasid vaidlusalustel sertifikaatidel olevad numbrid, kas vaidlusalustel sertifikaatidel olevad allkirjad vastasid isikutele, kes Läti tollis töötavad, ja kui vastasid, siis kas need isikud allkirjastasid vaidlusalused sertifikaadid.
- 79 Teiseks tuleneb OLAFi ja Läti tolli vahelisest kirjavahetusest, et Läti toll ei suutnud esitada ehtsaid templijäljendeid, mis on seotud vaidlusaluste sertifikaatidega, põhjendusel, et ta on need hävitanud.
- 80 Kuid isegi juhul, kui Läti tollil ei olnud kohustust neid säilitada, on asjakohane märkida, et asjaomaste tolliasutuste templijäljendid ja allkirjanäidised on vaieldamatult sellised andmed, mis võimaldavad läbi viia tõhusat järelevalvet tariifseid soodustusi puudutavate tollieeskirjade järgimise üle (vt selle kohta kohtuotsus, 25.7.2008, C.A.S. vs. komisjon, C-204/07 P, EU:C:2008:446, punkt 117).
- 81 Komisjonil lasuv kohustus teostada järelevalvet assotsiatsioonilepingu nõuetekohase rakendamise üle nõuab, et komisjonil ning komisjoni vahendusel ka liikmesriikide tolliasutustel oleks igal ajahetkel kõik andmed, mis võimaldaks neil läbi viia tõhusat kontrolli, kusjuures templijäljendid ja allkirjanäidised on vaieldamatult sellised tõendid (vt selle kohta kohtuotsus, 25.7.2008, C.A.S. vs. komisjon, C-204/07 P, EU:C:2008:446, punkt 118).
- 82 Selle juhtumi puhul ei ole komisjon saanud järelkontrolli ajal nõutud templijäljendeid, samuti ei ole ta nõudnud ega uurinud vaidlusalustel sertifikaatidel olevaid allkirju.
- 83 Kolmandaks tuleb märkida, et toimikust ei nähtu, kas Läti toll eksporditajaid kontrollis või mitte. Sellega seoses tuleb meelde tuletada, et assotsiatsioonilepingu protokoll nr 3 artikli 32 lõikest 3, mida on muudetud otsusega nr 4/98, nähtub, et eksporditava riigi tollil „[...] on õigus nõuda mis tahes tõendeid ja kontrollida eksporditaja raamatupidamisdokumente ning teha muid kontrollimisi, mida ta peab asjakohaseks“. Järelikult oleks komisjon pidanud, eriti juhul, kui templijäljendite ja allkirjade uurimine ei olnud võimalik, küsima Läti tollilt, kas sellised kontrollid on toimunud, või kui ei ole, siis miks.

- 84 On tõsi, et mõiste „päritolustaatusega tooted“ määratluse ja assotsiatsioonilepingu halduskoostöö viisidega seotud protokoll nr 3 artikli 32 lõige 3 ei sätesta eksportivale riigile detailselt viisi, kuidas tal tuleb liikumissertifikaatidele järelkontrolli teha. See säte eeldab siiski, et silmas pidades importijale tekkinud finantstagajärgi ja juhtumi asjaolusid, oleks komisjon pidanud tagama, et kontrollimine viiakse läbi usaldusväärset ja kohusetundlikult, seda enam, et OLAFi raporti punktis 4, pealkirjaga „Järeldused“ on kirjas järgmine:
- „See juhtum näitas veel kord, et komplekssete pettuste puhul on kasulikum ja tõhusam mitte loota ainult kohaldatavate haldusmenetluste peale (nagu praeguse juhtumi puhul järelkontrolli peale), vaid püüda välja selgitada kõik juhtumi asjaolud kohapeal ja koostöös asjassepuutuvate kolmandate riikide pädevate ametiasutustega. Selline toimimisviis on edukas eelkõige seetõttu, et erinevad riigid õpivad, kuidas sellise uurimise ajal asjakohaselt toimida ning neil on andmed ja dokumendid, mis on vajalikud, et avastada ja uurida ühenduses toime pandavaid süütegusid, et suuta paremini hinnata liikmesriikide vajadusi sarnaste sündmuste puhul ja suuta viia vajaduse korral läbi oma uurimine.“
- 85 Eespoolt toodud kaalutlustest tuleneb, et komisjon ei täitnud oma kohustusi jälgida ja kontrollida assotsiatsioonilepingu nõuetekohast kohaldamist. Kui komisjon oleks kasutanud täiel määral oma õigusi, mis tal assotsiatsioonilepingu raames olid selleks, et kõnealust lepingut kohaldataks nõuetekohaselt, oleks võinud vaidlusaluste sertifikaatide ehtsuse või võltsituse välja selgitada palju suurema kindlusega.
- 86 Euroopa Kohus on varasemas otsuses märkinud, et ELi ja kolmanda riigi vahel sõlmitud lepingule lisatud päritolureeglite protokollis ette nähtud halduskoostöö süsteem põhineb importivate liikmesriikide ametiasutuste ja ekspordiriigi ametiasutuste vastastikusel usaldusel (vt kohtuotsus, 15.12.2011, Afasia Knits Deutschland, C-409/10, EU:C:2011:843, punkt 28 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 87 Kuid antud juhtumi asjaolusid (vt eespool punkt 75) arvestades oleks komisjon pidanud assotsiatsioonilepingu nõuetekohaseks kohaldamiseks kasutama oma õigusi, hoolimata Läti tolli vastustest, mis viimane järelkontrolli ajal andis. Komisjonil oli nimelt teavet, mis tekitas vaidlusaluste sertifikaatide päritolu kohta küsimusi.
- 88 Kuna neile küsimustele vastuseid ei olnud, ei saanud komisjon võtta vastu õiguspärast otsust. Seega ei võimaldanud Läti tolli antud vastused, mis viimane andis järelkontrolli ajal ja mis olid vaid napid kinnitused, komisjonil teha järeldusi selle kohta, kas Läti tolliametnikud olid kaasatud või mitte vaidlusaluste sertifikaatide väljastamise. See kehtib ka vastuseks saadetud kinnituste puhul, mis Läti tolli hagejale saatis (vt eespool punkt 16), mille puhul selgub toimikust, et komisjon ei olnud vaidlusaluste sertifikaatide uurimiseks Läti tolli avatud toimiku uuesti läbivaatamist lõpule viinud. Kõnealusest vastusest selgub, et asjaomane toimik oli juba OLAFi saadetud.
- 89 Sellega seoses tuleb märkida, et komisjon oleks võinud saata vaidlusalustel sertifikaatidel olevad templijäljendid ja allkirjad ekspertiisi ning nõuda vajaduse korral selgitusi järelkontrolli läbiviimise kohta, et määrata kindlaks, kas tal on juhtumi kohta otsuse tegemiseks teavet piisavalt või on vaja korraldada põhjalikum uurimine.
- 90 Seega järeldas komisjon ekslikult vaidlusaluse otsuse punktis 37, et tal oli olukorra hindamiseks piisavalt teavet.
- 91 Komisjon on ekslikult sedastanud vaidlusaluse otsuse punktis 38, et „ta on järginud kõiki temal assotsiatsioonilepingust tulenevalt lasuvaid üldisi järelevalvekohustusi, viies läbi iga-aastaseid kontrole, mille tulemused on avaldatud komisjoni aruannetes“. Tal lasus kohustus võtta antud juhtumi puhul konkreetseid meetmeid.

- 92 Sellega seoses on asjakohane lükata tagasi komisjoni argumendid, mille kohaselt vaidlusaluste sertifikaatide uurimine jäi Saksamaa tolli vastutusalasse ja et viimane ei andnud asja OLAFile. Toimikust nähtub, et komisjon oli teadlik Saksamaa tolli läbiviidavast uurimisest ja oleks võinud paluda neilt lisauurimist või juhtida ise sellist uurimist selleks, et tal oleks toimik, mis sisaldaks piisavalt teavet, et hinnata hageja eriolukorda tolliseadustiku artikli 239 tähenduses.
- 93 Igal juhul ei tähenda tõsiasi, et uurimist läbi viinud riiklikud tolliasutused ei teinud teatud uurimistoiminguid, et komisjon oleks võinud nende toimingute tegemata jätmisest järeldada, et hageja puhul ei olnud tegemist eriolukorraga tolliseadustiku artikli 239 tähenduses.
- 94 Eespool esitatust tuleneb, et ainsa väite esimene osaga eriolukorra olemasolu tingimuse rikkumise kohta tuleb nõustuda.
- 95 Arvestades tolliseadustiku artiklis 239 sätestatud tingimuste kumulatiivsust, tuleb nüüd uurida teist tingimust, mis on seotud hagejapoolse pettuse ja ilmse hooletuse puudumisega.

Importijapoolse pettuse või ilmse hooletuse puudumise tingimus

- 96 Hageja väidab, et ta sõlmis Läti eksportijatega lepingud üldise äritava kohaselt ja korraldas vaidlusalust importi neile vastavalt. Ta rõhutab, et ilmse hooletuse tõendamiskohustus lasub komisjonil.
- 97 Hageja rõhutab ühtlasi, et tal ei olnud mingit sooduskohtlemisega riikidest importimise kogemust. Siiski märgib hageja, et ta ei ole kunagi väitnud, et assotsiatsioonilepingu, protokollide ja lisade sätted olid keerulised ja talle arusaamatud. Ta märgib, et tal ei olnud mingit kontrolli selle üle, kuidas Läti toll oma pädevuses assotsiatsioonilepingut enda igapäevases tegevuses kohaldab. Samuti ei teadnud ta seda, kas ja mil määral komisjon täitis oma kohustust kontrollida assotsiatsioonilepingu nõuetekohast kohaldamist Lätis. Hageja väidab, et tal ei olnud aimugi tagantjärele sedastatud tõsistest puudustest pädevate ametiasutuste tegevuses ja nende tegevusetusest ega mingit mõju neile ning teade imporditollimaksude määramisest hämmastas teda.
- 98 Hageja leiab, et ta näitas üles hoolsust. Ta väidab, et tal ei olnud vähimatki kahtlust sooduskohtlemise korras toimunud Läti ekspordi õiguspärasuses, ja see on põhjus, miks kriminaaluurimise algatamine tema kahe juhi suhtes võltsimises ja maksudest kõrvalehoidumises on osutunud põhjendamatuks. Oma repliigis väidab hageja eelkõige, et „Venemaa“ („Vene päritolu“) mainimine ühes vaidlusaluste sertifikaatide alusel imporditud linase riide kohta kirjutatud kirjas ei näita hageja ilmset hooletust. Komisjon mainis seda väljaspool konteksti. Kõnealuste kaupade saatedokumendid kinnitavad nende Läti päritolu. Mis puutub „Vene päritolu“ mainimisse kirjas, siis oli tegemist hageja ühe töötaja veaga. Hageja väidab, et sellise mainimise puhul on tegemist äris tavapärase märkusega linase riide teatava kvaliteedi kohta.
- 99 Komisjon väidab, et hageja oli kursis, et linane riie, mida ta importis, pärines Venemaalt, mitte Lätist. See nähtub Landgericht Müncheneri (Müncheni maakohus) 30. aprilli 2009. aasta kohtumäärusest kriminaalmenetluses hageja tegevjuhi üle. Nii võib hagejat süüdistada ilmses hooletuses. Komisjon ei saanud võtta seisukohta hageja esitatud selgituse suhtes „Vene päritolu“ mainimise kohta. Igal juhul väidab komisjon, et hageja ei ole üles näidanud vajalikku hoolsust, kuna on olemas andmeid, mis võimaldavad kahtlustada, et kõnealused kaubad ei pärinenud Lätist ja et sellest hoolimata ei kontrollinud hageja kaupade päritolu, vaid jätkas importimist, taotledes sooduskohtlemisena tollimaksuvabastust.
- 100 Üldkohtul tuleb meenutada, et kui toll on leidnud, et ettevõtja tegevuses ei saa tuvastada pettust või ilmset hooletust, siis on komisjoni ülesanne, kui ta kavatses need siseriikliku ametiasutuse seisukohad ümber lükata ja tõendada faktiliste asjaolude põhjal kõnealuse ettevõtja ilmse hooletuse olemasolu (vt kohtuotsus, 19.3.2013, Firma Van Parys vs. komisjon, T-324/10, EU:T:2013:136, punkt 86 ja seal

viidatud kohtupraktika). Käesolevas asjas lükkas Saksamaa toll hageja imporditollimaksude vähendamise taotluse tagasi ainuüksi eriolukorra tingimuse alusel. See tagasilükkav otsus kaevati edasi Finanzgericht Münchenisse (Müncheni maksukohus), mis otsustas, et hageja ei jätnud oma hoolsuskohustust täitmata (vt eespool punkt 20). Seega lasub eespool mainitud kohtupraktika kohaselt tõendamiskohustus komisjonil.

- 101 Selleks et analüüsida tolliseadustiku artiklis 239 sätestatud tingimusi koostoimes rakendusmääruse artikli 905 lõikega 3, tuleb komisjonil, nagu on mainitud eespool punktis 40, analüüsida kõiki asjakohaseid tõendeid, kaasa arvatud neid, mis on seotud asjaomase ettevõtja tegutsemisega, eelkõige tema erialast kogemust, heauskust ja üles näidatud hoolsust.
- 102 Sellega seoses tuleb meelde tuletada väljakujunenud kohtupraktikat, mille järgi selleks, et hinnata, kas on tegemist ilmse hooletusega tolliseadustiku artikli 239 tähenduses, peab arvestama eelkõige nende sätete keerukust, mille mittetäitmine on tinginud tollimaksuvõla, samuti töökogemust ja kõnealuse ettevõtja hoolsust (vt kohtuotsus, 27.9.2005, Common Market Fertilizers vs. komisjon, T-134/03 ja T-135/03, EU:T:2005:339, punkt 135 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 103 Neist põhimõtetest lähtudes tuleb uurida neid asjaolusid, mida komisjon arvestas tolliseadustiku artikli 239 teise tingimuse analüüsimisel.
- 104 Komisjoni vaidlusaluse otsuse kohaselt ilmneb see, et hageja ei täitnud oma hoolsuskohustust, asjaolust, et hageja importis asjaomased kaubad, teades, et nende päritoluriik ei olnud Läti. Vaidlusaluses otsuses on mainitud ka ekspertgrupi koosolekut, mis toimus 8. mail 2014 tolliseadustiku komitee sektioonis „Tollivõlg ja garantiid“, vastavalt rakendusmääruse artiklile 907, kus arutati hageja küsimust (edaspidi „ekspertgrupi koosolek“). Vaidlusaluse otsuse kohaselt teatas Läti, et ei ole väljastanud vaidlusaluseid sertifikaate ja et on „kindlad“ tõendid, mis tõendavad, et asjaomased kaubad ei pärinenud Lätist. Sellest tulenevalt väitis Läti toll ekspertgrupi koosolekul, et linase riide transport toimus mitmes etapis ainult eesmärgiga varjata kaupade tegelikku päritolu ja selleks, et kasutada Lätis väljastatud transpordidokumente, tõendamaks valelikult kaupade Läti päritolu.
- 105 Eespool kirjeldatud silmas pidades tuleb sedastada, et komisjon ei ole analüüsinud hageja tegutsemist. Vaidlustatud otsusest ei nähtu, et hageja oleks pidanud teadma, et tema imporditud kaubad ei olnud pärit Lätist. See küsimus on käesolevas asjas peamine küsimus, kuivõrd hageja väidab, et ta ei teadnud, et asjaomased kaubad pärinesid mujalt kui Lätist. Asjaolu, et hageja taotles sooduskohtlemist, ei tõenda, et ta tegutses ilmselt hooletult.
- 106 Ka Läti tolli avaldus, mille ta tegi ekspertgrupi koosoleku ajal, ei näita, et hageja oleks tegutsenud ilmse hooletusega. Tuleb märkida, et kõnealune koosolek toimus 8. mail 2014, rohkem kui 12 aastat pärast asjakohast ajavahemikku, mis annab alust kahelda, et käsitletaval ajavahemikul imporditingimusi, eelkõige hageja impordi puhul, selles asjas täpselt uuriti.
- 107 Samuti ei ole asjakohane tõdemus, et kõnealused kaubad läbisid Lätis asuvaid tolliladusid, nagu väitis Läti toll ekspertgrupi koosoleku ajal, kui seda kajastati ainult OLAFi raportis pärast käsitletavat ajavahemikku. See tõsiasi, ka tõendatuna, näitab ainult, et rikkumistes võib süüdistada nii Läti tolli kui ka hagejat või muid asjaomaseid ettevõtjaid.
- 108 Komisjon ei ole esitanud ühtegi tõendit, mis võimaldaks tõendada või kontrollida Läti tolli avaldust, mille ta tegi ekspertgrupi koosoleku ajal. Lisaks olgu märgitud, et samasuguse avalduse leiab 14. märtsi 2014. aasta kirjast, millega komisjon teavitas hagejat oma kavatsusest vastu võtta hagejale ebasoodus otsus (vt eespool punkt 22). Kuid selles kirjas ei viita komisjon Läti tollile kui allikale, vaid Finanzgericht Müncheni (Müncheni maksukohtu) 30. aprilli 2009. aasta otsusele, mis omakorda osutab OLAFi raportile.
- 109 Järelikult ei tõenda komisjon vaidlusaluses otsuses, et hageja käitumine oleks olnud hooletu.

- 110 Mis puutub komisjoni enda kaitseks esitatud vastuargumenti, mille kohaselt hageja oli ilmselt hooletu asjaolu suhtes, et tema töötajad mainisid ühes kirjas „Vene päritolu“, siis on selge, et tegemist on katsega põhjendada vaidlustatud otsust tagantjärele ja see ei ole seetõttu Üldkohtus vastuvõetav. Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt tuleb põhjendused üldjuhul edastada huvitatud isikule tema õigusi kahjustava aktiga samal ajal ning nende puudumist ei saa heastada sellega, et huvitatud isik saab akti põhjendustest teada Euroopa Liidu Kohtus toimuva menetluse käigus (kohtuotsused, 26.11.1981, Michel vs. parlament, 195/80, EU:C:1981:284, punkt 22; 28.6.2005, Dansk Rørindustri jt vs. komisjon, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P ja C-213/02 P, EU:C:2005:408, punkt 463, ja 12.12.2006, Organisation des Modjahedines du peuple d’Iran vs. nõukogu, T-228/02, EU:T:2006:384, punkt 139).
- 111 Igal juhul ei võimalda ainult see asjaolu tõendada hageja ilmset hooletust.
- 112 Kuna komisjon ei ole tõendanud – mida nõuab eespool punktides 100 ja 102 viidatud kohtupraktika –, et hageja ei tegutsenud hoolsalt ja seega tema ilmset hooletust, tuleb nõustuda ainsa väite teise osaga, et rikutud on importija ilmse hooletuse puudumise tingimust.
- 113 Kõikidest eespool esitatud kaalutlustest nähtub, et hageja hagi tuleb rahuldada ja vaidlustatud otsus seetõttu tühistada.

Kohtukulud

- 114 Vastavalt Üldkohtu kodukorra artikli 134 lõikele 1 on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud.
- 115 Kuna komisjon on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb vastavalt hageja nõudele kohtukulud temalt välja mõista.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ÜLDKOHUS (teine koda),

otsustab:

- 1. Tühistada Euroopa Komisjoni 16. juuli 2014. aasta otsus C(2014) 4908 (final), millega jäeti rahuldamata Combaro SA nõue vähendada 461 415,12 euro suurust imporditollimaksu.**
- 2. Mõista Combaro kohtukulud välja Euroopa Komisjonilt, kes kannab ise oma kohtukulud.**

Prek

Schalin

Costeira

Kuulutatud avalikult kohtuistungil 19. juulil 2017 Luxembourgis.

Allkirjad